

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Inleiding

Deze meldcode beschrijft hoe gastouders en de houder van Parento Gastouderbureau handelt bij zorgen over de veiligheid van een kind. De veiligheid van het kind staat voorop. De gastouder volgt bij zorgen over de thuissituatie de vijf stappen en beslist zelf over het melden bij Veilig Thuis. Parento ondersteunt dit handelen. Bij mogelijke mishandeling of een seksueel misdrijf binnen de opvang geldt daarnaast de afzonderlijke meld-, overleg- en aangifteplicht.

Deze herziene tekst vervangt de eerdere hoofdtekst en de bijlagen van eerdere versies van de Meldcode van Parento Gastouderbureau. De signalenlijsten, observatielijst, voorbeelden en achtergrondinformatie uit de oorspronkelijke bijlagen zijn behouden. De houder stelt deze nieuwe versie vast, verspreidt deze en controleert de toepassing in de praktijk.

Contact bij zorgen

Houder en aandachtsfunctionaris: Sonja, Parento Gastouderbureau, 06 51977300. Veilig Thuis: 0800 2000, gratis en 24 uur per dag bereikbaar. Vertrouwensinspecteur kinderopvang: 0900 111 3 111, werkdagen 08.00–17.00 uur. Direct gevaar: 112. Politie zonder spoed: 0900 8844.

Leeswijzer

1 Uitgangspunten en verantwoordelijkheden	pagina 2
2 Route 1 en de vijf stappen	pagina 3
3 Afwegingskader en meldbeslissing	pagina 4
4 Route 2 en de meld-, overleg- en aangifteplicht	pagina 6
5 Route 3 en gedrag tussen kinderen	pagina 7
6 Kindparticipatie en bijzondere vormen van geweld	pagina 8
7 Vertrouwelijke gegevens en dossiervorming	pagina 8
8 Scholing en borging	pagina 9
Bijlagen 1 tot en met 10	pagina 10

1 Uitgangspunten en verantwoordelijkheden

Reikwijdte

Kindermishandeling omvat lichamelijke, psychische of seksuele mishandeling en verwaarlozing van een minderjarige in een afhankelijkheidsrelatie. Zowel actief handelen als het nalaten van noodzakelijke zorg kan schadelijk zijn. Een eenmalig ernstig incident kan ook kindermishandeling zijn; herhaling is geen voorwaarde. De pleger kan een ouder, verzorger, professional, huisgenoot of andere persoon zijn. Huiselijk geweld omvat geweld in de huiselijke kring, waaronder partnergeweld. Ook getuige zijn van geweld kan een kind schaden. Een vermoeden is voldoende om te handelen; de gastouder hoeft mishandeling niet te bewijzen.

Drie routes

Route 1: zorgen over huiselijk geweld of kindermishandeling in de thuissituatie. Volg de vijf stappen en het afwegingskader.

Route 2: mogelijke mishandeling of een seksueel misdrijf door een persoon binnen de opvang. Volg direct de meld-, overleg- en aangifteplicht.

Route 3: seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen. Zorg voor directe veiligheid en volg de afzonderlijke handelingsroute. Routes kunnen tegelijk nodig zijn.

Verantwoordelijkheid van de gastouder

De gastouder brengt signalen in kaart, overlegt, voert waar veilig en passend gesprekken, weegt de signalen en beslist over melden en noodzakelijke hulp. De gastouder is in route 1 eindverantwoordelijk voor de eigen meldbeslissing. Advies of afwezigheid van het gastouderbureau neemt die verantwoordelijkheid niet weg. De gastouder legt de eigen handelingen, afwegingen en besluiten vast en vraagt bij twijfel advies aan Veilig Thuis.

Verantwoordelijkheid van de aandachtsfunctionaris

De aandachtsfunctionaris adviseert en ondersteunt de gastouder, helpt gesprekken voorbereiden, denkt mee over het afwegingskader en bewaakt zorgvuldige documentatie en vervolgafspraken. Zij neemt de meldbeslissing van de gastouder niet over. De rollen van houder, bemiddelingsmedewerker en aandachtsfunctionaris zijn gelijk aangezien deze taken door de kleinschaligheid van het gastouderbureau automatisch bij dezelfde persoon (Sonja) horen.

Verantwoordelijkheid van de houder

De houder stelt de meldcode vast, zorgt voor beschikbaarheid en bevordert aantoonbaar kennis en gebruik bij gastouders en medewerkers. De houder organiseert ondersteuning en een veilig meldklimaat. In route 2 rusten de overlegplicht en, bij een redelijk vermoeden na overleg, de aangifteplicht op de houder. De houder is verantwoordelijk voor de organisatorische borging; dit verandert de eigen verantwoordelijkheid van de gastouder in route 1 niet.

Bereikbaarheid en veiligheid

Bij afwezigheid van Sonja of wanneer overleg met haar niet veilig of mogelijk is, neemt de gastouder rechtstreeks contact op met Veilig Thuis of, bij route 2, de vertrouwensinspecteur. Bij direct gevaar wordt onmiddellijk 112 gebeld. Overleg, toestemming of een afspraak met Parento GOB mag noodzakelijke bescherming niet vertragen. De gastouder en Parento GOB doen geen strafrechtelijk onderzoek en verlenen geen gespecialiseerde behandeling.

2 Route 1 en de vijf stappen

Stap 1 Signalen in kaart brengen

De gastouder noteert wat is gezien en gehoord, met datum, tijd, context en bron. Noteer letterlijke uitspraken waar mogelijk. Scheid feiten van interpretaties en leg ook signalen vast die zorgen ontkrachten. Gebruik de signalenlijsten en observatielijst als hulpmiddel, niet als bewijs of diagnose. Betrek zo nodig de aandachtsfunctionaris. Beoordeel voortdurend of onmiddellijk bescherming nodig is.

De kindcheck

Wanneer ernstige problemen van een volwassene aanleiding geven tot zorgen, gaat de gastouder na of deze persoon ook voor andere minderjarige kinderen zorgt en of hun veiligheid voldoende is gewaarborgd. Denk aan ernstige psychische problemen, verslaving, geweld of suïcidaliteit. Bij zorgen over deze kinderen worden de stappen van de meldcode gevolgd en wordt Veilig Thuis geraadpleegd.

Stap 2 Collegiale consultatie en advies

De gastouder bespreekt de signalen met de aandachtsfunctionaris. Bij twijfel over veiligheid of de betekenis van signalen vraagt de gastouder advies aan Veilig Thuis. Bij onverklaard letsel wordt zo nodig via een bevoegde deskundige letselduiding gevraagd; de gastouder stelt zelf geen medische diagnose. Noteer met wie is overlegd, het advies en de gekozen vervolgstap. Daadwerkelijk anoniem overleg, waarbij een gezin niet herkenbaar is, vereist geen toestemming van ouders. Voor herkenbare gegevens gelden de regels in hoofdstuk 7.

Stap 3 Gesprek met ouders en waar mogelijk het kind

De gastouder bespreekt de concrete zorgen met ouders en, passend bij leeftijd en ontwikkeling, het kind. De aandachtsfunctionaris kan ondersteunen. Leg het doel uit, luister naar de reactie en stel open, niet-suggestieve vragen. Bespreek geen vermoedens met een mogelijke pleger wanneer dit de veiligheid of een onderzoek kan schaden. Vraag vooraf advies aan Veilig Thuis bij dreiging, eengerelateerd geweld of twijfel over de veiligheid van het gesprek. Wanneer een gesprek wordt uitgesteld of achterwege blijft, leg de reden en het advies vast.

Stap 4 Wegen met het afwegingskader

De gastouder weegt de verzamelde feiten, ingewonnen adviezen en gesprekken aan de hand van de vijf afwegingsvragen in hoofdstuk 3. De aandachtsfunctionaris ondersteunt. Beoordeel aard, ernst en risico, waaronder leeftijd, afhankelijkheid, duur, herhaling, isolement en mogelijke schade. Bij twijfel wordt Veilig Thuis geraadpleegd. De afweging is professioneel en onderbouwd; zij is geen uitsluitend persoonlijke beoordeling.

Stap 5 Beslissen over melden en hulp

De gastouder neemt twee besluiten: is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk en is passende hulp organiseren ook mogelijk? Melden en hulp kunnen naast elkaar plaatsvinden. Bij acute of structurele onveiligheid wordt gemeld, ook als betrokkenen hulp accepteren. Als hulp niet mogelijk is, niet wordt aanvaard of onvoldoende blijvende veiligheid oplevert, wordt eveneens gemeld. Leg beide besluiten, de onderbouwing, verantwoordelijken en concrete vervolgafspraken vast.

3 Afwegingskader en meldbeslissing

Afweging 1 Is er een vermoeden

Heb ik op basis van stap 1 tot en met 4 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?

Nee: sluit af met onderbouwing en leg zo nodig afspraken vast over het volgen van andere ontwikkelingszorgen.

Ja: ga door naar afweging 2.

Afweging 2 Is er acute of structurele onveiligheid

Acute onveiligheid: iemand verkeert in direct gevaar of heeft direct bescherming nodig.

Structurele onveiligheid: onveilige situaties of geweld herhalen zich of duren voort.

Ja: meld bij Veilig Thuis en doorloop afweging 3 tot en met 5 samen met Veilig Thuis. Bij onmiddellijk gevaar: 112.

Nee: ga door naar afweging 3.

Afweging 3 Kan effectieve hulp worden georganiseerd

Kan ik binnen mijn competenties en met beschikbare ondersteuning passende hulp organiseren die onveiligheid afwendt?

Nee: meld bij Veilig Thuis.

Ja: ga door naar afweging 4. De gastouder wordt hierbij niet zelf de gespecialiseerde hulpverlener.

Afweging 4 Wordt hulp aanvaard

Aanvaarden betrokkenen de noodzakelijke hulp en zijn zij bereid mee te werken aan veiligheid?

Nee: meld bij Veilig Thuis.

Ja: organiseer hulp en ga door naar afweging 5. Een ja heft een melding wegens acute of structurele onveiligheid niet op.

Afweging 5 Leidt de hulp tot blijvende veiligheid

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot voldoende en duurzame veiligheid?

Nee, of de onveiligheid keert terug: meld of meld opnieuw bij Veilig Thuis.

Ja: blijf de veiligheid volgen met concrete afspraken over wie wat doet, wanneer wordt geëvalueerd en wanneer wordt opgeschaald. Leg de termijn per situatie vast; bij verslechtering wordt niet op het evaluatiemoment gewacht.

Een onthulling door het kind

Als een kind zelf vertelt over mishandeling, verwaarlozing of misbruik, luister rustig en neem de uitspraak serieus. Beloof geen geheimhouding. Noteer de woorden zo letterlijk mogelijk, stel geen verhoorvragen en neem direct contact op met Veilig Thuis om bescherming en vervolgstappen af te stemmen. Behandel disclosure als een zwaar veiligheidssignaal; volg de meldnorm en stem het bespreken met ouders of een mogelijke pleger vooraf zorgvuldig af.

Melden en informeren

De gastouder doet de melding bij Veilig Thuis en kan daarbij worden ondersteund door Parento. Geef noodzakelijke feiten, bronnen, afwegingen en eerdere hulp door. Bespreek een voorgenomen melding vooraf met ouders en zo mogelijk het kind, tenzij dit de veiligheid bedreigt of andere zwaarwegende redenen dit verhinderen. Leg de uitzondering en het advies van Veilig Thuis vast. Ouderlijke toestemming is geen voorwaarde voor een noodzakelijke melding onder het meldrecht.

Vervolg na een melding

Spreek met Veilig Thuis af wie de veiligheid volgt, wie ouders en kind informeert, welke hulp wordt ingezet en wanneer wordt geëvalueerd. Een melding beëindigt de zorgtaak van de gastouder niet. Nieuwe signalen of onvoldoende verbetering worden opnieuw besproken met Veilig Thuis en zo nodig opnieuw gemeld. Leg de afspraken en uitkomsten vast.

4 Route 2 en de Meld Overleg en Aangifteplicht

Wanneer deze route geldt

Deze route geldt bij mogelijke mishandeling of een seksueel misdrijf tegen een opgevangen kind door een gastouder, medewerker, stagiair, vrijwilliger of andere onder de wettelijke regeling vallende persoon, waaronder een volwassen huisgenoot op het opvangadres. Gebruik deze route direct; wacht niet op bewijs of op afronding van de vijf stappen uit route 1.

Stap 1 Bescherm het kind en leg signalen vast

Zorg onmiddellijk voor veiligheid en voorkom verder contact met de mogelijke pleger voor zover dit binnen de eigen bevoegdheden mogelijk is. Bel bij direct gevaar 112. Noteer feiten, uitspraken en bronnen. Ga niet zelf verhoren, onderzoeken of bewijs verzamelen op een manier die het kind of een politieonderzoek kan schaden.

Stap 2 Meld onverwijld bij de houder

De gastouder of medewerker meldt kennis of een vermoeden van mogelijke mishandeling of een seksueel misdrijf onverwijld bij de houder van Parento. Bespreek het vermoeden niet eerst met de mogelijke pleger. Wanneer de houder zelf wordt verdacht, geldt de afzonderlijke instructie hieronder.

Stap 3 De houder overlegt onverwijld

De houder neemt onverwijld contact op met de vertrouwensinspecteur kinderopvang zodra deze kennis heeft van mogelijke mishandeling of een seksueel misdrijf door een onder de regeling vallende persoon tegen een opgevangen kind. Voor deze overlegplicht is geen bewezen feit of reeds vastgesteld redelijk vermoeden nodig. De houder legt het overleg en de gemaakte afspraken vast.

Stap 4 Bij een redelijk vermoeden doet de houder aangifte

Blijkt uit het overleg met de vertrouwensinspecteur dat een redelijk vermoeden bestaat van mishandeling of een seksueel misdrijf, dan doet de houder onverwijld aangifte bij de politie. Dit is een verplichting. Stem de informatie aan ouders en de betrokkene af met de vertrouwensinspecteur en politie en voer de wettelijke informatieverplichtingen zorgvuldig uit. Een melding bij Veilig Thuis vervangt deze aangifte niet.

Wanneer de houder zelf wordt verdacht

Heeft een gastouder of medewerker kennis van mogelijk seksueel misbruik of mishandeling van een opgevangen kind door de houder, dan doet deze aangifte bij de politie. De gastouder of medewerker kan vooraf de vertrouwensinspecteur raadplegen voor advies. De melding wordt niet afhankelijk gemaakt van instemming of bemiddeling door de verdachte houder. Zorg voor veilige, onafhankelijke vastlegging en deel geen dossier met de verdachte wanneer dit bescherming of onderzoek kan schaden.

Wanneer de houder niet handelt

Als de houder een signaal niet oppakt of niet bereikbaar is, neem rechtstreeks contact op met de vertrouwensinspecteur en bespreek welke wettelijke en beschermende stappen nodig zijn. Wacht bij direct gevaar niet op overleg. Leg het signaal, pogingen tot contact en vervolgstappen vast.

Stap 5 Opvang en nazorg

De houder treft binnen de eigen bevoegdheden passende maatregelen om kinderen veilig op te vangen, stemt af met bevoegde instanties en organiseert ondersteuning van betrokken kinderen, ouders, gastouders en medewerkers. Deel informatie uitsluitend met degenen die deze nodig hebben. Evalueer de maatregelen en voorkom herhaling. De politie doet het strafrechtelijk onderzoek.

5 Route 3 en gedrag tussen kinderen

Stap 1 Stop het gedrag en zorg voor veiligheid

Grijp rustig in bij seksueel grensoverschrijdend gedrag, scheid kinderen indien nodig en zorg voor passende begeleiding en toezicht. Voorkom beschuldigende of beschamende reacties. Zorg voor medische hulp of bel 112 bij acuut gevaar of ernstig letsel.

Stap 2 Breng de situatie feitelijk in kaart

Noteer wat is waargenomen, de context en de woorden van de kinderen. Kijk naar leeftijd en ontwikkeling, vrijwilligheid, wederzijdse instemming, gelijkwaardigheid, dwang en impact. Normaal seksueel ontwikkelingsgedrag is niet automatisch grensoverschrijdend. De gastouder stelt geen diagnose en onderzoekt geen mogelijk strafbaar feit.

Stap 3 Overleg en beoordeel de ernst

Bespreek de situatie met de aandachtfunctionaris. Vraag bij twijfel, dwang, groot leeftijds- of machtsverschil, herhaling of ernstig gedrag advies aan Veilig Thuis of een passende deskundige. Bij aanwijzingen voor mishandeling of misbruik in de thuissituatie wordt ook route 1 gevolgd. Bij mogelijke betrokkenheid van een volwassene binnen de opvang wordt route 2 gevolgd.

Stap 4 Spreek met kinderen en ouders

Spreek passend bij leeftijd en ontwikkeling afzonderlijk met de betrokken kinderen. Luister zonder suggestieve vragen. Informeer de ouders van ieder betrokken kind over hun eigen kind en de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen. Deel geen onnodige persoonsgegevens van andere kinderen. Stem bij risico op onveiligheid of onderzoek eerst af met Veilig Thuis of politie.

Stap 5 Maak een plan en volg de veiligheid

Leg vast welke begeleiding, toezicht, gedragsafspraken en eventuele hulp nodig zijn; wie dit uitvoert; wanneer wordt geëvalueerd; en wanneer opnieuw advies of een melding nodig is. Bescherm en ondersteun alle betrokken kinderen. Bij aanhoudende onveiligheid of onvoldoende passende hulp wordt Veilig Thuis betrokken volgens het afwegingskader. Ernstige situaties worden in overleg met bevoegde instanties opgevolgd.

Stap 6 Evalueer en bied nazorg

Controleer of het gedrag stopt en ieder kind zich veilig voelt. Bespreek de werking van de afspraken met ouders en betrokken professionals binnen de privacyregels. Pas begeleiding en toezicht aan waar nodig. Leg verloop, uitkomsten en afsluiting vast.

6 Kindparticipatie en bijzondere vormen van geweld

Het kind als gesprekspartner

De gastouder vertelt in begrijpelijke taal waarom er zorgen zijn, welke stappen worden gezet en wanneer terugkoppeling volgt. Het kind krijgt ruimte om gevoelens, wensen en mogelijke oplossingen te noemen. Vraag wat het kind nodig heeft om zich veilig te voelen. Leg uit dat het niet verantwoordelijk is voor geweld of de meldbeslissing. Beloof geen geheimhouding, maar leg uit met wie noodzakelijke informatie wordt gedeeld. Leg de mening van het kind vast en beschrijf hoe deze is meegewogen. Houd rekening met leeftijd, ontwikkeling en communicatiebehoeften.

Bijzondere vormen van geweld

Bij vermoedens van eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, achterlating, vrouwelijke genitale verminking of andere complexe vormen wordt specifieke deskundigheid ingeschakeld via Veilig Thuis. Benader ouders, familie of een mogelijke pleger niet zonder veiligheidsafweging en deskundig advies. Kies zo nodig een onafhankelijke professionele tolk. Bij acute dreiging worden stappen versneld en worden politie of 112 ingeschakeld. Leg advies, veiligheidsafweging en afwijkingen van de gewone volgorde vast.

7 Vertrouwelijke gegevens en dossiervorming

Wat wordt vastgelegd

Leg voor iedere stap datum, waarnemingen, letterlijke uitspraken, bronnen, overleg, advies, gesprekken, de vijf afwegingen, besluiten en vervolgafspraken vast. Noteer wie verantwoordelijk is en wanneer wordt geëvalueerd. Scheid feiten van vermoedens en vermeld wanneer een vermoeden later is bevestigd of ontkracht. Vermeld een diagnose alleen als deze door een bevoegde deskundige is gesteld. Ouders hoeven een verslag niet te ondertekenen om het te kunnen vastleggen.

Wie documenteert

De gastouder blijft verantwoordelijk voor het vastleggen van de eigen handelingen en besluiten. De aandachtsfunctionaris ondersteunt en bewaakt de dossiervorming binnen Parento. Vermeld per notitie de auteur en datum. Als de aandachtsfunctionaris namens de gastouder registreert, controleert de gastouder of de weergave klopt. Documentatie of toegang tot Portabase mag een noodzakelijke veiligheidsactie niet vertragen.

Anoniem advies en herkenbare gegevens

Voor daadwerkelijk anoniem advies aan Veilig Thuis of een collega is geen ouderlijke toestemming nodig. Een casus is niet anoniem als het gezin uit indirecte gegevens kan worden herkend. Voor herkenbare uitwisseling met andere partijen wordt vooraf de toepasselijke juridische grondslag beoordeeld; vraag toestemming waar dat de vereiste grondslag is. Deel alleen noodzakelijke informatie en leg doel, ontvanger en grondslag vast.

Meldrecht bij Veilig Thuis

Onder artikel 5.2.6 Wmo 2015 mogen noodzakelijke persoonsgegevens aan Veilig Thuis worden verstrekt zonder toestemming wanneer dit nodig is om huiselijk geweld of kindermishandeling te stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken. Volg de meldcode, weeg de noodzaak af en leg deze vast. Informeer ouders en zo mogelijk het kind, tenzij een onderbouwde veiligheidsreden dat verhindert. Dit meldrecht is geen algemene toestemming om gegevens met iedere externe partij te delen.

Beveiliging en toegang

Bewaar dossiers in het beveiligde administratiesysteem van Parento of in een afgesloten fysieke voorziening. Beperk toegang tot personen die de informatie voor hun taak nodig hebben. Gebruik persoonlijke toegangsrechten en veilige overdracht; voorkom opslag op onbeveiligde privéapparaten. Bij gegevens over een verdachte houder wordt onafhankelijke veilige vastlegging georganiseerd. Parento beoordeelt verzoeken om inzage of correctie volgens de AVG, met bescherming van rechten en veiligheid van anderen.

Bewaren en afsluiten

Parento legt in het privacy- en bewaarbeleid vast hoe lang deze dossiers op grond van doel, noodzaak en toepasselijke regels worden bewaard, wie toegang heeft en hoe vernietiging plaatsvindt. Bewaar niet langer dan nodig. Maak bij afsluiting duidelijk welke veiligheidsafspraken blijven gelden. Bij een datalek wordt de procedure van Parento gevolgd en worden eventuele wettelijke meldverplichtingen beoordeeld.

8 Scholing en borging

Kennis en gebruik aantoonbaar bevorderen

De houder stelt deze meldcode beschikbaar aan iedere aangesloten gastouder en medewerker, bespreekt de drie routes en informeert actief over wijzigingen. Parento hanteert als eigen beleid een training over de meldcode eens per twee jaar, aangevuld met uitleg, casuïstiek en bijscholing wanneer kennis of wijzigingen daarom vragen. Dit is geen algemene wettelijke geldigheidsduur van een meldcodecertificaat.

Controle in de praktijk

Parento legt vast wanneer de meldcode is verstrekt en besproken, welke scholing is gevolgd en hoe kennis en toepassing zijn nagegaan. Gebruik praktijkvragen over signaleren, veiligheid, het afwegingskader en de meld-, overleg- en aangifteplicht. Bespreek onduidelijkheden en leg verbeterafspraken vast. De houder evalueert de meldcode periodiek en na relevante incidenten. Controleer contactgegevens en de werking van het dossierproces. Het bestaan van dit document alleen toont naleving niet aan.

Vaststelling

Vast te stellen door de houder van Parento Gastouderbureau.

Naam: Sonja

Datum van vaststelling: 8 oktober 2026

Handtekening:

Datum van verspreiding en bespreking vastleggen in de administratie. 9 oktober 2026 wordt dit document verspreid en 18 november 2026 biedt Parento GOB haar gastouders een thema-avond aan waarin deze Meldcode doorgesproken wordt. Bij jaarlijkse evaluaties komt de Meldcode ook ter sprake en Parento adviseert gastouders om zich aan te melden voor de Meldcodequiz om kennis over de dit onderwerp gedurende het jaar bij te houden en aan te scherpen (www.meldcodequiz.nl).

Bijlagen

Bijlagen 1 tot en met 8 bevatten de oorspronkelijke hulpmiddelen en achtergrondinformatie. Signalenlijsten zijn geen diagnostisch instrument. De sociale kaart in bijlage 7 is vernieuwd met de essentiële, gecontroleerde contactkanalen. Bijlagen 9 tot en met 11 bevatten de actuele verantwoordelijkheden, bronnen en toelichting op de herziening.

Bijlage 1 Signalenlijst voor kinderen van 0 tot 4 jaar

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is.

Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst 'bewijs' te leveren van mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend: er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 4 tot en met 12 jaar (bijlage 2). De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik.

Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van de gezinssituatie erbij te betrekken. Daarom wordt ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. Er kan altijd overlegd worden met Veilig Thuis over zorgelijke signalen (in overleg met de aandachtsfunctionaris).

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling;
- Regressief gedrag (teruggaand gedrag, bijvoorbeeld bedplassen terwijl kind al zindelijk is);
- Niet zindelijk op de leeftijd waarvan men het verwacht.

Relationele problemen ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- Kind is bang voor de ouders;
- Kind vertoont heel ander gedrag als de ouders in de buurt zijn.

Relationele problemen ten opzichte van andere volwassenen:

- Bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf;
- Bevriezing bij lichamelijk contact;
- Allemansvriend;
- Lege blik in ogen en vermijden van oogcontact;
- Waakzaam, wantrouwend.

Relationele problemen ten opzichte van andere kinderen:

- Speelt niet met andere kinderen;
- Is niet geliefd bij andere kinderen;
- Wantrouwend;
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld.
- Gedragsproblemen
- Plotselinge gedragsverandering;
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;

- Labiél, nerveus;
- Depressief;
- Angstig;
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- Agressief;
- Hyperactief;
- Niet lachen, niet huilen;
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- Eetproblemen;
- Slaapstoornissen;
- Vermoeidheid, lusteloosheid.
- Medische signalen

2. Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken;
- Krab-, bijt- of brandwonden;
- Botbreuken;
- Littekens.
- Voedingsproblemen
- Ondervoeding;
- Voedingsproblemen bij baby's;
- Steeds wisselen van voeding;
- Veel spugen;
- Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding;
- Weigeren van voeding;
- Achterblijven in lengtegroei.
- Verzorgingsproblemen

- Slechte hygiëne;
- Ernstige luiersluis;
- Onvoldoende kleding;
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- Herhaalde ziekenhuisopnamen;
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- Traag herstel door onvoldoende zorg.

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder draagt kind als een 'postpakketje';
- Ouder troost kind niet bij huilen;
- Ouder klaagt overmatig over het kind;
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden;
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- Onzeker, nerveus en gespannen;
- Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Negatief zelfbeeld;
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Afspraken niet nakomen;
- Kind opeens bij de kinderopvang/gastouder weghalen;
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- Psychiatrische problemen;
- Verslaafd.

Gezinskenmerken

- ‘Multi-probleem’ gezin;
- Ouder die er alleen voorstaat;
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Isolement;
- Vaak verhuizen;
- Problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.;
- Veel ziekte in het gezin;

- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën;
- Vaginale infecties en afscheiding;
- Jeuk bij vagina en/of anus;
- Problemen bij het plassen;
- Terugkerende urineweginfecties;
- Pijn in de bovenbenen;
- Pijn bij lopen en/of zitten;
- Seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.
- Gedragsproblemen, afwijkend seksueel gedrag:
- Bovenmatig, grensoverschrijdend en/of dwangmatig masturberen;
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel;
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- Angst om zich uit te kleden;
- Angst om op de rug te liggen;
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- Schrikken bij aangeraakt worden;
- Houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- Geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Opstandigheid;
- Angst;
- Negatief zelfbeeld;
- Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Zichzelf beschuldigen;
- Verlegenheid.
- Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- Gebrek aan sociale vaardigheden.

6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie (=slaapzucht);
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- Vaak van arts wisselen.
- Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind;
- Het kind is consequent boos op een ander kind;
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest;
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind.

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep);
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind;
- Veelvuldige seksistische uitingen.

9. Kinderpornografie

Onder de term productie van kinderpornografie wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's;
- Angst voor opnamen met videoapparatuur.

Bijlage 2

Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (chtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort).

Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling. Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 0 tot en met 4 jaar (bijlage 1). De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom wordt ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Achterstand in verstandelijke ontwikkeling;
- Regressief gedrag (teruggaand gedrag, bijvoorbeeld bedplassen terwijl kind al zindelijk is);
- Niet zindelijk.
- Relationele problemen ten opzichte van de ouders:
- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- Kind is bang voor de ouders;
- Kind vertoont heel ander gedrag als de ouders in de buurt zijn.
- Relationele problemen ten opzichte van andere volwassenen:
- Bevriezing bij lichamelijk contact;
- Allemansvriend;
- Lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- Waakzaam, wantrouwend.
- Relationele problemen ten opzichte van andere kinderen:
- Speelt niet met andere kinderen;
- Is niet geliefd bij andere kinderen;
- Wantrouwend;

-Terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

-Plotselinge gedragsverandering;

-Labiél, nerveus gespannen;

-Depressief;

-Angstig;

-Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, gebrek aan enthousiasme/levenslust, lusteloos;

-Agressief;

-Hyperactief;

-Destructief;

-Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;

-Vermoeidheid, lusteloosheid;

-Niet huilen, niet lachen;

-Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;

-Schuld- en schaamtegevoelens;

-Zelf verwondend gedrag;

-Eetproblemen;

-Anorexia / boulimia;

-Slaapstoornissen;

-Bedplassen / broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

-Blauwe plekken;

-Krab-, bijt- of brandwonden;

-Botbreuken;

-Littekens.

-Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

-Slechte hygiëne;

-Onvoldoende kleding;

-Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;

-Veel ongevallen door onvoldoende toezicht;

-Herhaalde ziekenhuisopnamen;

-Terugkerende ziekten door onvoldoende zorg;

-Traag herstel door onvoldoende zorg.

-Overige medische signalen

- Ondervoeding;
- Achterblijven in lengtegroei;
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.).

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen;
- Ouder klaagt overmatig over het kind;
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden;
- Gebrek aan levenslust/enthousiasme en (schijnbaar) onverschillig;
- Onzeker, nerveus en gespannen;
- Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Negatief zelfbeeld;
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Afspraken niet nakomen;
- Kind opeens bij de kinderopvang/gastouder weghalen;
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- Verslaafd.

Gezinskenmerken

- ‘Multi-probleem’ gezin;
- Ouder die er alleen voorstaat;
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Isolement;
- Vaak verhuizen;
- Problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.;
- Veel ziekte in het gezin;
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën;
- Vaginale infecties en afscheiding;
- Jeuk bij vagina en/of anus;
- Problemen bij het plassen;

- Terugkerende urineweginfecties;
- Pijn in de bovenbenen;
- Pijn bij lopen en/of zitten;
- Seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.
- Gedragsproblemen, afwijkend seksueel gedrag:
- Overmatig, grenzeloos en/of dwangmatig masturberen;
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- Niet leeftijdsadequaate seksueel spel;
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- Angst om zich uit te kleden;
- Angst om op de rug te liggen;
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- Schrikken bij aangeraakt worden;
- Houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- Geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Opstandigheid;
- Angst;
- Negatief zelfbeeld;
- Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Zichzelf beschuldigen;
- Verlegenheid.

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- Gebrek aan sociale vaardigheden.

6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie (=slaapzucht);
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- Vaak van arts wisselen.
- Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind;
- Het kind is consequent boos op een ander kind;
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest;
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind.

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep);
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind;
- Veelvuldige seksistische uitingen.

9. Kinderpornografie

Onder de term productie van kinderpornografie wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden. Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's;
- Angst voor opnamen met videoapparatuur.

Bijlage 3

Signalen die kunnen duiden op mogelijk geweld- of zedendelict door een collega

Wanneer een beroepskracht vermoedens heeft van een geweld- of zedendelict door een collega, is de beroepskracht verplicht dit te melden bij de houder. Deze bijlage bestaat uit 2 delen:

Ongewenste omgangsvormen

Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht

Ongewenste omgangsvormen en deze signalen kunnen ook duiden op ander gedrag. Het is daarom belangrijk om ook de signalenlijsten (bijlage 1 en 2) te raadplegen om tot heldere onderbouwing te komen.

1. Ongewenste omgangsvormen

Een gastouder of bemiddelingsmedewerker kan een 'niet-pluis' gevoel hebben over het gedrag van een andere collega of gastouder. Deze zullen vaak te maken hebben met ongewenste omgangsvormen. Ongewenste omgangsvormen komen tot uiting in verbaal, fysiek of ander non-verbaal gedrag. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Onder ongewenste omgangsvormen worden handelingen verstaan van alle vormen van discriminatie, agressie, seksuele intimidatie, pesten en treiteren (hieronder beschreven) en ook combinaties van dit gedrag en andere vormen van ongewenst gedrag die in het verlengde liggen of overeenkomen met het hieronder beschreven gedrag.

Seksuele intimidatie

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag.

Voorbeelden van verbale seksuele intimidatie:

- Aanspreekvormen: bijvoorbeeld 'Alexia' verbasteren tot 'Asexia';
- Kinderen ongepast aanspreken met "Hé stoot!";
- Seksuele dubbelzinnigheden;
- Uitnodigen tot seksueel contact;
- Seksueel getinte grappen maken;
- Stoere verhalen over seksuele prestaties vertellen;
- Seksueel getinte opmerkingen maken over iemands uiterlijk.

Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie:

- Handtastelijkheden;
- Dwingen tot zoenen, knuffelen, strelen, geslachtsgemeenschap;
- Geslachtsdelen (laten) strelen of betasten boven of onder de kleding;
- Uitkleden.

Voorbeelden van non-verbale seksuele intimidatie:

- Staren, gluren, lonken;
- Iemand met de ogen uitkleden;

- Seksueel getinte cadeautjes geven;
- Confrontatie met kinderporno;*
- Het kind (deels) ontbloot filmen of fotograferen;
- Het maken van obscene gebaren;
- Iemand seksueel geladen afbeeldingen, brieven geven of sturen.

Agressie en geweld

Er wordt gesproken van agressie en geweld als het kind psychisch en/of fysiek, verbaal of non-verbaal wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen. Er zijn vier vormen van agressie en geweld:

1. Verbaal: schelden, schreeuwen, treiteren en beledigen
2. Non-verbaal: tegen iemand aandrukken, vasthouden, expres naar je toetrekken
3. Psychisch: lastigvallen, onder druk zetten, bedreigen met fysiek geweld en irriteren
4. Fysiek: schoppen, slaan, bijten, vastgrijpen en klemzetten

Discriminatie

Onder discriminatie wordt verstaan elke vorm van ongerechtvaardigd onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur die ten doel heeft of tot gevolg kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens in de werk- of studiegerelateerde situatie teniet wordt gedaan of aangetast alsmede iedere uiting in woord, gebaar of geschrift. Hierbij is sprake van ontoelaatbare opvattingen over achterstelling van mensen, doelbewuste belediging of van grievend handelen jegens anderen op grond van diens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, seksuele geaardheid of op enige andere grond.

Pesten en treiteren

Onder pesten en treiteren wordt verstaan gedragingen waarbij sprake is van stelselmatig, gedurende een langere periode, psychisch of fysiek vernederen, kwetsen of anderszins lastigvallen van een persoon.

2. Signalen met betrekking tot seksueel misbruik door een beroepskracht of gastouder

- Sterke afhankelijkheid van een kind ten opzichte van een beroepskracht of gastouder;
- Beroepskracht of gastouder creëert een soort isolement rond het kind (bijvoorbeeld apart nemen zonder dat daar een duidelijke aanleiding voor is of dat daar verslag van volgt);
- Veelvuldige seksistische uitingen;
- Gespannen sfeer in de voorziening;
- Kind is bang, gespannen wanneer het met de specifieke beroepskracht of gastouder te maken heeft;
- Extreem concurreren met kinderen/collega's om de aandacht van de verdachte beroepskracht of gastouder.

Bijlage 4

Observatielijst

Deze observatielijst kan een instrument zijn om de signalen beter in kaart te brengen. De lijst is niet uitputtend en dient slechts als hulpmiddel te worden gebruikt.

Vragen over 'opvallend gedrag van een kind'

Naam kind (evt. initialen): _____

Geslacht: jongen/meisje

Leeftijd: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

sinds een aantal weken

sinds een aantal maanden

sinds _____

2. Het opvallende gedrag bestaat uit (meer dan één antwoord mogelijk):

-(Zeer) meegaand gedrag

-Gebrek aan vertrouwen in anderen

-Ouwelijk, zorgend gedrag

-Verzet, passief

-Verzet, actief

-Agressief

-Angstig

-Druk

-Negatief zelfbeeld

-Angst voor lichamelijk contact

-Seksueel uitdagend gedrag

-Gespannen

-Faalangstig

-Signalen uit de signalenlijsten (zie bijlage 1 t/m 3)

3. Hoe is de verhouding tot broertjes en zusjes? (meer dan één antwoord mogelijk):

-Prettig

-Geen aansluiting

-Bang

-Plagerig

-Agressief naar jongere kinderen

- Bazig
- Wordt gepest
- Pest broertje/zusje
- Anders, namelijk _____

4. Hoe is de verhouding tot andere kinderen? (meer dan één antwoord mogelijk):

- Prettig
- Geen aansluiting
- Bang
- Plagerig
- Agressief naar jongere kinderen
- Bazig
- Wordt gepest
- Pest andere kinderen
- Anders, namelijk _____

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- Over het algemeen verzorgd
- Over het algemeen onverzorgd
- Sterk wisselend
- Anders, namelijk _____

6. Hoe is de verhouding tot moeder?

7. Hoe is de verhouding tot vader?

8. Hoe is de verhouding tot de beroepskrachten (gastouder/ stagiair/ vrijwilliger)?

9. Hoe is het contact tussen de ouders en de beroepskracht?

10. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

11. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

12. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

13. Wat zijn volgens u de problemen?

Bijlage 5

Definitie | Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Toelichting | Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden |

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Poging tot verwurging.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Definitie | Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.

Toelichting | Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.

Voorbeelden |

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- Poging tot verwurging.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.

- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.
- Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Definitie | Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Toelichting | Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 6 Samenwerking met andere organisaties

Veilig Thuis adviseert over veiligheid, ontvangt meldingen en beoordeelt passende vervolgstappen. De gastouder kan rechtstreeks advies vragen en doet in route 1 zelf de melding, met ondersteuning van Parento. Stem terugkoppeling en taakverdeling af met Veilig Thuis.

De vertrouwensinspecteur adviseert over mogelijke mishandeling of seksuele misdrijven binnen de opvang; de verplichtingen staan in hoofdstuk 4.

Politie en justitie onderzoeken mogelijke strafbare feiten.

Gemeentelijke jeugdteams, jeugdgezondheidszorg en gespecialiseerde jeugdhulp kunnen adviseren en passende hulp bieden.

Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen hebben taken bij kinderbescherming. Deel herkenbare gegevens alleen op een passende juridische grondslag en stem samenwerking en casusregie expliciet af.

Bijlage 7 Sociale kaart

-Direct gevaar: 112.

-Politie zonder spoed: 0900 8844.

-Veilig Thuis: 0800 2000 (24 uur per dag); www.veiligthuis.nl.

-Vertrouwensinspecteur kinderopvang: 0900 111 3 111 (werkdagen 08.00–17.00); www.onderwijsinspectie.nl.

-Parento Gastouderbureau: Sonja, 06 51977300.

Voor regionale hulp, letselduiding en specialistisch advies kan Veilig Thuis doorverwijzen.

-Controleer overige regionale contactgegevens vóór gebruik.

-Informatie over de aanpak kindermishandeling van het NJI

www.aanpakkindermishandeling.nl

-Informatie over huiselijk geweld

www.huiselijkgeweld.nl

-Informatie over Seksueel Geweld

www.seksueelgeweld.nl

-Informatie over meisjesbesnijdenis

www.meisjesbesnijdenis.nl

-Informatie over het Vlaggensysteem (seksueel grensoverschrijdend gedrag van kinderen)

<https://www.movisie.nl/publicatie/vlaggensysteem>

-Informatie over het Eergerelateerd Geweld

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/eergerelateerd-geweld>

Bijlage 8

Boeken over kindermishandeling

Achtergrondinformatie

-Adriaenssens, P.

Mijn kind is bang (en ik ook). Opvoeden tot weerbaarheid - Tielt, Lannoo nv, 1998, ISBN 90-209-3120-2

-Baartman, H.

-Opvoeden kan zeer doen. Over oorzaken van kindermishandeling, hulpverlening en preventie - Utrecht, SWP, 1996, 256 blz., ISBN 90-6665-218-7

Boek over de oorzaken van lichamelijke mishandeling en verwaarlozing. Met aandacht voor de hulpverleningspraktijk en primaire preventie. In dit verband worden de risicofactoren besproken.

-Baeten, P., Geurts, E.

In de schaduw van het geweld. Kinderen die getuige zijn van geweld tussen hun ouders. NIZW 2002, Utrecht. ISBN 90-5050-936-3

Dit boek brengt de kinderen in beeld die getuige zijn van geweld tussen hun ouders. Het belicht de achtergrond en de aard van de problematiek en beschrijft, wat het voor kinderen betekent getuige te zijn van geweld. Er worden handreikingen gedaan voor het signaleren van deze kinderen en adviezen gegeven voor de hulpverlening.

-Bakker, Hilde

Voorzichtig met angst. Over seksueel misbruik van kinderen - Utrecht, NIZW Uitgeverij, 56 blz., ISBN 90-5050-851-0

-Doef, S. van der

Kleine mensen grote gevoelens. Kinderen en hun seksualiteit - Amsterdam, De Brink, Ploegsma bv, 1994, ISBN 90-216-7161-1

-Hondsmerk, R., E. Kok

Een geheim teveel..... - ISBN 90-6067-636-X

-Imbens, Al., I. Jonker

Godsdienst en incest - Amersfoort, An Dekker, 1991, 269 blz., ISBN 90-5017-094-8

Aan de hand van interviews wordt ingegaan op incest binnen godsdienstige milieus en de samenhang met de geloofsbeleving. Tevens aandacht voor de begeleiding van vrouwen en kinderen als slachtoffer.

-Killen, K.

Het mishandelde kind. Kindermishandeling en een tekort aan zorg - Rotterdam, Ad Donker, 1999, 403 blz., ISBN 90-6100-461-6

-Klein, K. de, M. Prinsen Geerlings

Het blijft toch onder ons. Opening van zaken over incest - Zutphen, Walburg Pers, 1995, 176 blz., ISBN 90-6011-911-8

Door middel van gesprekken met vijf deskundigen wordt aandacht besteed aan onder meer het doorbreken van het taboe rond incest in ons land en de rol van de media daarin. Aangevuld met gefingeerde interviews met een dader, een slachtoffer en andere betrokkenen.

-Rensen, B.

Kindermishandeling: voor het leven beschadigd - Utrecht, Bruna, 1990, 192 blz., ISBN 90-229-7928-8

Aandacht voor de vormen, achtergronden, gevolgen, signalering, diagnostiek, behandeling en preventie van kindermishandeling. Voorbeelden uit de praktijk van de auteur (jeugdarts) verduidelijken het geheel.

-Strik, W., M. Borghorst

Boos, bang, blij - ISBN 90-609-2902-0

-Wolzak, A.

Kindermishandeling - signaleren en handelen - Utrecht, NIZW Uitgeverij,

ISBN 90-5050-797-2

Ervaringsverhalen en romans

-Lichtenburcht, C. van, K. de Klein

Sporen op de ziel. Mannen en vrouwen over de verwerking van hun incestverleden - Amsterdam, Anthos, 1997, 279 blz., ISBN 90-414-0219-5

Achttien incestslachtoffers vertellen over hun ervaringen, de invloed die het misbruik op hun leven heeft gehad en de, mede dankzij therapeutische hulp, geslaagde verwerking van deze ervaringen.

-Liebeek-Hoving, I.

Céleste's kleine oorlog - Utrecht, Kwadraat, 1996, 96 blz., ISBN 90-6481-262-4

Roman over Céleste die als kind geestelijk mishandeld is door haar stiefvader en zijn zoon. Als ze achttien is, vlucht ze het huis uit. Met hulp van haar zusje, een hospita en haar vriendinnen overwint ze de gebeurtenissen uit haar jeugd.

-Mitgutsch, A.

Het land van de geslagen kinderen - Amsterdam, Van Gennep, 1988, 222 blz. ISBN 90-6012-625-4

Roman waarin een moeder terugblik op haar jeugd en de kindertijd van háár moeder, die net als zichzelf werd mishandeld. Zij nam zich voor haar dochter beter op te voeden. De erfenis van haar moeder bleek echter sterker dan zichzelf.

-Rubin, L.

Het onverwoestbare kind - Amsterdam, Ambo, 1997, 239 blz., ISBN 90-263-1484-1

De auteur laat aan de hand van acht levensverhalen van in hun jeugd mishandelde volwassenen zien dat het ondanks een verwoestende kindertijd mogelijk is als een gelukkig mens in het leven te staan.

-Slee, C.

Moederkruid - Amsterdam, Prometheus, 2001, 202 blz., ISBN 90-446-0008-7

Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling

De straf op zwijgen is levenslang - Amsterdam, Nijgh & Van Ditmar, 1993 (herdruk), 145 blz., ISBN 90-388-7571-1

Verhalen van vrouwen die in hun jeugd seksueel misbruikt zijn. De publicatie heeft begin jaren tachtig bijgedragen aan het doorbreken van het incesttaboe.

Boeken voor kinderen en jongeren

-Botte, M.F., P. Lemaitre

Kaatje Cactusbloem en haar egel: wij mij aanraakt, krijgt een prik - Houten, Van Reemst Uitgeverij, 1996, ISBN 90-410-9028-2

Aan de hand van grappige tekeningen bespreekt Kaatje situaties waarin kinderen (seksueel) bedreigd worden. Kaatje vindt elke keer een oplossing voor de problemen. Het boekje is geschreven om kinderen weerbaar te maken, maar suggereert daardoor wellicht ook een schijnveiligheid.

-Delfos, M.

Sanne - Westbroek, Harlekijn Uitgeverij, 1993, 35 blz., ISBN 90-6386-106-0

Therapeutisch voorleesverhaal. Sanne wordt mishandeld door haar moeder. Ze verzint allerlei vriendjes en vriendinnetjes die haar helpen en troosten. Ze denkt dat ze het altijd fout doet.

Vanaf 4 jaar.

-Delfos, M.

Blijf van me af! - Westbroek, Harlekijn, 1995, 31 blz., ISBN 90-638-6115-X

Therapeutisch voorleesverhaal. Er is een versie voor meisjes en een voor jongens. De hoofdpersoon wordt seksueel misbruikt door een stiefvader. De schoolarts bemerkt bij onderzoek iets.

Van 8 tot 12 jaar.

-Doef, S. van der

Ben jij ook op mij? - ISBN 90-216-1498-7

Ik vind jou lief - ISBN 90-216-1150-3

-Vanaf 6 jaar.

Dorrestijn, H.

Brandnetels en andere verhalen over kindermishandeling - Amsterdam, Bert Bakker, 1995, 98 blz., ISBN 90-351-1449-3

Zijn jeugdervaringen motiveerden de auteur een boek te schrijven met verhalen en gedichten over kindermishandeling.

Vanaf 10 jaar.

-Glansbeek, J.

Tante Pech en de pechvogeltjes - Amsterdam/Antwerpen, Piramide, 1994, 55 blz., ISBN 90-254-0741-2

Tante Pech, een oude uil, beschermt met haar vleugels en troostende woorden dieren die door hun ouders lelijk behandeld worden. Een symbolisch verhaal over wat je na mishandeling kunt doen.

Vanaf 8 jaar.

-Grootel, L. van

Nina Regenboog - Haarlem, Holland, 1998, 126 blz., ISBN 90-2510-792-4

Hester komt erachter dat haar vriendin Nina een geheim verbergt waarover ze niet wil praten. Hester maakt zich zorgen. Uiteindelijk vindt ze uit waarom Nina zich anders gedraagt dan de andere kinderen: ze wordt thuis mishandeld.

Vanaf 12 jaar.

-Hadley, I.

Abby - Baarn, Uitgeverij Hans Elzenga, 1986 - ISBN 90-669-2029-7

Chip is vanaf zijn dertiende verliefd op twaalfjarige Abby. Die liefde duurt de hele middelbare schooltijd, hoewel ze nooit afspraakjes kunnen maken, omdat de vader van Abby dat niet toestaat. Pas na jaren vertelt Abby in grote angst en radeloosheid dat haar vader haar seksueel misbruikt. Met hulp van de moeder van Chip begint dan een langdurig proces dat Abby uiteindelijk weer hoop voor de toekomst geeft.

-Hazelhoff, V.

Niks gehoord, niks gezien - Querido

Twee uitersten: Linde (River), een zeer gewenst kind waar lang op is gewacht, wordt overspoeld met een verstikkende bezorgdheid en aandacht, en Walt, gescheiden ouders, die thuis wordt mishandeld. Het is heerlijk dat hij bij Rivers ouders terecht kan en al meetekenend aan het boek dat Rivers vader maakt, wordt zijn afschuwelijke werkelijkheid duidelijk. Niet voor River, die zich totaal afsluit en niets van dat boek wil weten dat toch maar weer over haar zal gaan. Maar als ze het uiteindelijk inkijkt, wordt ze in één klap, in meerdere opzichten, op haar plaats gezet en dringt tot haar door wat ze al die tijd niet heeft willen zien. Ingetogen verhaal, dat noodt tot een gesprek, zeker voor kinderen uit een beschermde omgeving.

Vanaf 10 jaar.

-Heesen, M.

Mijn zusje is een monster - Amsterdam, Querido, 2000, 107 blz., ISBN 90-214-6631-7

-Hindman, J., T. Novak (ill.)

Een pakkend boek voor kleine en voor grote mensen - Groningen, Uitgeverij Reco Multi Media, 1998, ISBN 90-764-5701-8

Een zeer komisch geïllustreerd boek dat allerlei aspecten van seksualiteit beschrijft, waaronder seksueel misbruik. Het doel is vooral om de weerbaarheid van kinderen te vergroten. Het boek heeft een mooi evenwicht gevonden tussen prettige en vervelende seksuele ervaringen en tussen humor en respect.

Boeken voor ouders

-Adriaenssens, P.

Mijn kind is bang (en ik ook). Opvoeden tot weerbaarheid - Tielt, Lannoo nv, , 1998, ISBN 90-209-3120-2

-Doef, S. van der

Kleine mensen grote gevoelens. Kinderen en hun seksualiteit - Amsterdam, De Brink, Ploegsma bv, 1994, ISBN 90-216-7161-1

-Lamers-Winkelmann, F.

Een werkboek voor ouders van seksueel misbruikte kinderen - Amsterdam, SWP, 20 blz., ISBN 90-6665-347-7

-Marsten, S.

Geef uw kind zelfvertrouwen - ISBN 90-215-2563-1

-Vervloet, T.

Zorg goed voor jezelf - Antwerpen, Refleks Weerbaarheidscentrum v.z.w., 1997, 65 blz., Brueghelstraat 31-33, 2018 Antwerpen, tel. 03/239.29.83

Handleiding voor ouders over preventie van seksueel misbruik van kinderen.

Bijlage 9 Verantwoordelijkheden voor een veilig meldklimaat

De houder zorgt voor een toegankelijke meldcode, scholing, ondersteuning, veilige dossiervorming en evaluatie. De houder bevordert kennis en gebruik van zowel de meldcode als de meld-, overleg- en aangifteplicht en voert de eigen verplichtingen in route 2 uit.

De aandachtsfunctionaris ondersteunt de gastouder en bewaakt het dossierproces. De gastouder volgt de stappen, weegt signalen, beslist in route 1 zelf over melden en hulp, documenteert het eigen handelen en volgt veiligheidsafspraken op.

Geen van deze betrokkenen stelt zelfstandig vast of een strafbaar feit is gepleegd of vervangt gespecialiseerde hulpverlening. Zie hoofdstuk 1 voor de volledige taakverdeling.

Bijlage 10 Bronnen

De oorspronkelijke signalenlijsten en achtergrondbijlagen zijn volgens het aangeleverde document gebaseerd op materiaal van LVAK en BOINK. De herziene hoofdtekst is daarnaast getoetst aan onderstaande officiële bronnen, geraadpleegd op 8 oktober 2026.

Besluit kwaliteit kinderopvang, artikel 22, versie vanaf 1 juli 2026.
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0039936/2026-07-01>

Staatsblad 2025, 427, wijziging kwaliteitseisen gastouderopvang en toelichting.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-427.html>

Rijksoverheid, Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. <https://www.rijksoverheid.nl/themas/recht-veiligheid-en-defensie/huiselijk-geweld/meldcode>

Rijksoverheid, Huiselijk geweld en seksueel misbruik of mishandeling in de kinderopvang.
<https://www.rijksoverheid.nl/themas/familie-zorg-en-gezondheid/kinderopvang/veiligheid-kinderopvang-verbeteren/huiselijk-geweld-en-seksueel-misbruik-of-mishandeling-in-de-kinderopvang>

Inspectie van het Onderwijs, De vertrouwensinspecteur voor de kinderopvang.
<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/vertrouwensinspecteurs/vertrouwensinspecteur-kinderopvang>

Inspectie van het Onderwijs, Escalatie als er geen overeenstemming is over seksueel misbruik of mishandeling.
<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/vertrouwensinspecteurs/seksueel-misdrijf/escalatie>